

2. Transformace - přehled

7.3.2019

termíny:

intransitivní – má pouze podmět (jít, padat, bát se, ležet, pracovat, ...)

tranzitivní – sloveso má i přímý předmět (vidět, psát, zlomit, ...)

ditranzitivní – sloveso má přímý i nepřímý předmět (ukázat, dát opsat, ...)

biblio:

Kučera 2014, 177-195

1. reciproční ↔ činný + *birbiri*
2. reflexivní ↔ činný + *kendi*
3. trpný (intransitivní) ↔ činný (tranzitivní)
4. činný (intransitivní) ↔ kauzativum (tranzitivní)
- činný (tranzitivní) ↔ kauzativum (ditranzitivní)

1. reciproční ↔ činný + *birbiri*

transformace	podmět-NOM	přísudek	přímý před.-ACC	další větné členy
recipr.	líbající	líbaný	X	X
čin.+ <i>birbiri</i>	líbající	öpüşmek	líbaný-birbiririni	X

P1 *Biz öpüşüyoruz.* ↔ *Biz birbirimizi öpüyoruz.*
 „Líbáme se.“ „Líbáme se navzájem.“

2. reflexivní ↔ činný + *kendi*

transformace	podmět-NOM	přísudek	přímý před.-ACC	další větné členy
zvrát.	myjící	mytý	X	X
čin.+ <i>kendi</i>	myjící	yıkanmak	mytý-kendini	X

P2 *Ben yıkanıyorum.* ↔ *Ben kendimi yıkıyorum.*
 „Myju se.“ „Myju sebe.“

3. trpný (intransitivní) ↔ činný (tranzitivní)

transformace	podmět-NOM	přísudek	přímý před.-ACC	další větné členy
trpný	užívaný	kullanılmak	X	uživatel-tarafından
činný	uživatel	kullanmak	užívaný-ACC	X

P3 *Bıçak adam tarafından kullanıldı.* ↔ *Adam bıçağı kullandı.*
 „Nůž byl použit mužem.“ „Muž použil nůž.“

P4 *Adam mafya tarafından öldürüldü.* ↔ *Mafya adamı öldürdü.*
 „Muž byl zabit mafií.“ „Mafie zabila muže.“

4. činný (intransitivní) ↔ kauzativum (tranzitivní)
- činný (tranzitivní) ↔ kauzativum (ditranzitivní)

P5 *Araba durdu.* → *Ali arabasını durdurdu.*
Ali arabasını durdurdu. → *Polis Ali'ye arabasını durdurttu.*
 „Auto zastavilo.“ „Ali zastavil auto.“
 „Ali zastavil auto.“ „Policie donutila Aliho zastavit auto.“

transformace	podmět-NOM	přísudek	přímý před.-ACC	další větné členy
intransitivní	dítě	doğmak	X	X
transitivní	rodič	doğurmak	dítě-ACC	X
ditranzitivní	porodní bába	doğurtmak	dítě-ACC	rodič-DAT

P6 *Bebek doğdu.* *Anne bebeği doğurdu.* *Ebe anneye bebeği doğurttu.*
 „Dítě se narodilo.“ „Matka porodila dítě.“ „Porodní bába asistovala matce při porodu dítěte.“

P7 *Kurban öldü.* *Katil kurbanı öldürdü.* *Müşteri kurbanı katile öldürttü.*
 „Oběť zemřela.“ „Vrah zabil oběť.“ „Klient nechal vraha zabít oběť.“